

Jugoslavija in gospodarska kriza

Informativen članek ruskega publicista Alekseja Ksjunina

Ljubljana, 14. septembra.
Pravilni »Narodni Listy« pričajo v eni zadnjih številk izpod peresa znanega ruskega publicista Alekseja Ksjunina zanimiv članek »Jugoslavija in gospodarska kriza«. Članek se glasi:

Svetovna gospodarska kriza vpliva na ravno močno tudi na gospodarski položaj Jugoslavije. Še predno je pritična, je bilo mogoče ugotoviti zelo slabu udeležbo tujega kapitala v kratkoročnih kreditih, da ni privatnem industrijskem podjetjem. Ti kratkoročni krediti so zdaj skoraj popolnoma odpadli. Ukrepi drugih držav so prisili tudi Jugoslavijo k deviznim omejitvam v zaščito valute in zasiguranju možnosti plačevanja inozemskih terjatev. Te terjatev predstavljajo znatno vsto poldruge milijarde Din. Zastigati te terjateve smatra jugoslovenska vlada za eno najvažnejših naših. Zanimivo je ogledati si razdelitev dolgov na podnebe prebivalcev in Jugoslaviji in Češkoslovaški. Rezultat je sledet (po statistiki berlinskega konjunkturalnega zavoda): Na Češkoslovaškem odpade na vsakega prebivalca 284,25 mark, v Jugoslaviji pa 130,40 mark državnega dolga, pri tem pa tvori na Češkoslovaškem notranji dolg 77,8%, a zunanji 22,3%, v Jugoslaviji pa notranji samo 28,7%, a zunanji 71,3%.

Iz tega se vidi, da je plačevanje zunanjih dolgov za Jugoslavijo mnogo težje, nego za Češkoslovaško in da so tudi posledice svetovne krize za Jugoslavijo mnogo neugodnejše. Poleg tega je prisla Jugoslavija več v času, ko je pritisnila kriza z vso silo, ob dohodki iz reparacij, kar je seveda napravilo občutno vrzel v državnem proračunu. Za hraništvo proračunskega ravnotvora je bilo treba napraviti energetične korake.

Devizne omejitve naravno ne vplivajo ugodno na zunanjo trgovino, ki že itak trpi pod drugimi neugodnimi pogojimi: znižanjem kupne moči konzumentov, padcem cen na svetovnem trgu (zlasti poljedeljskih pridelkov) in raznimi carinski barjerami. V primeri z letom 1929. je nazadoval jugoslovenski izvoz 1. 1931 z 37,3% uvoza pa za 29,2%. Prvi polletje tekotega leta 1932-33 se pridne v aprili. Izdatki so prekinirani na 11.323.200.000 Din; od tega odpade na upravne izdatke 7.575.120.665 Din, na državno gospodarska podjetja pa samo 3.748.079.335 Din.

Novi proračun karakterizira znatno znižanje izdatkov. Vlada je predlagala, naj bi se proračun znižal z 1.810.000.000, parlament ga pa znižal še z 77.000.000, tako da je bil znižan z 1.878.000.000 Din. Težka gospodarska kriza, ki so jo povzročili zunanji in notranji činitelji, se premagaže z modrimi vladnimi ukrepi in Jugoslaviji se torej ni treba batiti hujših presreljajev.

To so torej osnovne poteze krize v Jugoslaviji. V njeno omiljenje je vladala storial več ukrepov. V prvi vrsti je napravila potom mednarodnih pogodb poskus utrditi zunanjem izmenjavo blaga. Gledete izvoz je Italija glavni odjemalec jugoslovenskega blaga. Lani je šlo v Italijo 25% vsega jugoslovenskega izvoza. Gledete uvoz stoji Italija na četrtem mestu. Jugoslavija je v razmerju do Italije znatno aktivna – iz Jugoslavije je šlo v Italijo za 1.200.000.000 blaga, dočim je bilo uvoženega samo 500 milijonov Din. Nova trgovinska pogodba prinaša zanimivo novost – ustavljana na bsi mešana komisija, ki bi sistematično preučevala ukrepe za pospeševanje trgovine in gospodarskega sodelovanja obeh držav.

Nova francosko-jugoslovenska pogodba o izvozu pšenice določa kontingenč 15.000 vagonov po 10 ton. Pogodbi s Češkoslovaško in Nemčijo sta bili sklenjeni na podlagi preferenčnih tarif. Z Avstrijo in Švicico ima Jugoslavija podgovobo o klingeru.

Plavalni sport v Novem mestu

Za razvoj tujškega prometa je neobhodno potrebno moderno kopalische na Krki

Novo mesto, 13. sept.
V nedeljo popoldne so se menili v Krki ljubljanski in novomeški plavači. Na progamu so bili tudi sportniki iz Krškega, saj pa zaradi defekta na avtobusu ostali na poti in se tekme niso mogli udeležiti. In to je škoda. Zanimivejše bi bilo, da tudi bojničišče, osobito za dolenjske plavače. Po točkah je tekona končala z 19 : 14 v korist plavalnega prvaka, ljubljanskega SK Ilirija. Pa tudi naš SK Elan se je izkazal ter dokazal, da bi pri smotrenem treningu postal Ljubljancem lahko enako vreden. Vztrajnosti in vdrljivosti monika našim plavačem. To prinesi pa le vaja in zopet veja. Trdna volja premoti največje ovire. SK Ilirija je v tem svetel primer.

Održali so se novomeški plavači, članji SK Elana. 9 jih je nastopilo proti 4 Ljubljancem in v disciplini 50 m prosti je bil prvi Elaneč Cuček in tretji spet Elaneč Polajnar. Na 100 m pravo sta zasedla drugo in tretje mesto Elance Morela in Matič. Najbolj napeta točka tekme je bila na 100 m prosti, kjer je dosegel Elaneč Cuček tretje mesto. Na 100 m hrbtno pa Elance Klemenčič drugo mesto. Kot v vseh disciplinah na sto metrov, so bili Ilirijani znagnovatci tudi v stafeti 4 kras 50 m. Pri tekmi novomeških subjuniorjev 50 m prosti je bil Roman Stepišnik v 43 sek. prvi.

Zanimanje občinstva je bilo izredno veliko in gledalci so bili nad vse žahvni. Mladina je drukča seveda z svoje. Prelep je bil pogled na Krko, ki je bila med tekmo posjecana s čolni in čolniki. Do 400 ljudi je prisostvovalo tekmi. In baš to zanimanje kaže, da je SK Elan na pravi poti. Priznani in poudariti je treba, da je SK Elan že veliko storil za tujško-prometno propagando dolenske metropole. Stavne tekme privabljajo tujev v našo sredino in ti so potem najboljši glasniki lepot naše dobine. Lepo temiško igrišče nad kopalischen je njeovo delo. Pa tenis bo tudi prišel v pravo vrljevo šele tedaj, ko bo Loka le sportni prostor in prav nič drugega. Težko je se daži za naše mlade sportnike, ki morajo vadiči tam, kjer je prejšnji dan magelo živine. Vsačko, tudi najpedantnejše čiščenje, ne zadosta. Sejmijoči iz Loke in dajejo le naši sportni mladini, zdravo in dobre bo to zanj in za naprednoveče letoviško Novo mesto!

Pribordanje leta bo treba pravčasno in prav resno misliti na moderno preuredjitev kopalische. Kaj vse so v tem pogledu zmogle manjše mestne občine kot Kamnik, Laško, Ljutomer in druge. In nikjer niso водne prilike neugodnejše kot baš v Novem mestu. Sredi široke in potosi tokče Krke naraven otok. Nekdaj je bil urejen, na vsekm kon-

nje premoga ni nazadovalo, pridobivanje soli in svinča je pa celo poskodočilo.

Nazadovanje zunanje trgovine se čuti seveda tudi na borzi. Tu igrajo glavno vlogo težave z mednarodnimi terjavnimi. Vrednost kupčij, sklenjenih na jugoslovenskih borzah v prvem četrtletju leta je znašala 1.484.000.000 Din, letos v istem času pa samo 624.000.000.

Privatne banke postujejo pod vplivom dveh glavnih činiteljev: nazadovanje gospodarske delavnosti je povzročilo manjše povpraševanje po kreditu in dviganje vlog. Državnih kreditnih bank pa dviganje vlog nizadelo. Vloge Državne hipoteka banki, ki so znašale lani ob koncu decembra 615.000.000 Din, so narasle ob koncu januarja 1932 na 636.000.000, ob koncu marca pa na 695.5 milijona Din. Tudi dviganje vlog Postne hranilnice kaže tendenco porasta.

Glavno važnost pa polaga jugoslovenska vlada na štedenje v državnem gospodarstvu. V 11 mesecih proračunskega leta 1931-32 so padli dohodki v primeri s prejšnjim letom za 13,6%. Neposredni davki so padli z 16,6, posredni pa z 16,3%, monopolski dohodki za 8,4, dochodki od državnih podjetij pa za 13,4%. Proračunski leta 1932-33 se pridne v aprili. Izdatki so prekinirani na 11.323.200.000 Din; od tega odpade na upravne izdatke 7.575.120.665 Din, na državno gospodarska podjetja pa samo 3.748.079.335 Din.

Novi proračun karakterizira znatno znižanje izdatkov. Vlada je predlagala, naj bi se proračun znižal z 1.810.000.000, parlament ga pa znižal še z 77.000.000, tako da je bil znižan z 1.878.000.000 Din. Težka gospodarska kriza, ki so jo povzročili zunanji in notranji činitelji, se premagaže z modrimi vladnimi ukrepi in Jugoslaviji se torej ni treba batiti hujših presreljajev.

To so torej osnovne poteze krize v Jugoslaviji. V njeno omiljenje je vladala storial več ukrepov. V prvi vrsti je napravila potom mednarodnih pogodb poskus utrditi zunanjem izmenjavo blaga. Gledete izvoz je Italija glavni odjemalec jugoslovenskega blaga. Lani je šlo v Italijo 25% vsega jugoslovenskega izvoza. Gledete uvoz stoji Italija na četrtem mestu. Jugoslavija je v razmerju do Italije znatno aktivna – iz Jugoslavije je šlo v Italijo za 1.200.000.000 blaga, dočim je bilo uvoženega samo 500 milijonov Din. Nova trgovinska pogodba prinaša zanimivo novost – ustavljana na bsi mešana komisija, ki bi sistematično preučevala ukrepe za pospeševanje trgovine in gospodarskega sodelovanja obeh držav.

Nova francosko-jugoslovenska pogodba o izvozu pšenice določa kontingenč 15.000 vagonov po 10 ton. Pogodbi s Češkoslovaško in Nemčijo sta bili sklenjeni na podlagi preferenčnih tarif. Z Avstrijo in Švicico ima Jugoslavija podgovobo o klingeru.

ču je vabilo klop, bela steza se je vlekla čez ves otoček in na gorenjem koncu je stala visoka skakalnica. Niže dol je zidan otok, stebri železniškega mostu. Orijinalne prilike za kopanje, soljenčenje, plavanje in čolnarjenje. Vedno sem in bom poudarjal, da leži bododost Novega mesta v Krki in na Krki. Preprečan sem, da bi bili tisočaki, investirani v kopalische podjetje, plačani prej kot si mislimo in to direktno in indirektno. Za razvoj tujškega prometa je Novem mesto neobhodno in nujno potrebno moderno kopalische na Krki s tekmovalnim bazenom. Napraviti bi se dela tudi krasna nanavna plaža. In ko se uresniči vse to – in da se uresniči v enem letu – da bo Loka vsa sportna in le sportna, bi kaže razpisati kak prehodni pokal kot bodovalo našim plavačem, kar naj bi z razumevanjem storila mestna občina. Vsako leto bi se vršile zanj tekme. In če bi imeli naši fantje moderno kopalische s tekmovalnim bazenom in bi jih bodrila zavest načljenjenosti mesta, kjer jim je omogočeno resno sportno udejstvovanje in bi jih bodrili prehodni pokal in bi jih vrl neumorni trener, bogzna, če ne bi prizomil še Petrinčičev pokal časoma v Novem mesto.

Narodno gledališče

Drama.

Začetek ob 20. ur.

17. septembra, sobota: Celjski grofje. Premijera. 18. septembra, nedelja: Rokav. Premijera. Izven.

Otvoritev dramske sezone. Sesona 1932-33 se otvorí v soboto 17. t. m. v dramskem gledališču s premijero Kreftove drame »Celjski grofje«. Zgodovina Celjske drame je za naše dramatike izredno vrljavna snov, saj imamo v naši literaturi že lažno redemo vrsto dramatičnih del, ki so napisana na osnovi zgodovine znamenitega Čejanov. Kreft je popolnoma na svoj način obdelal ta del slovenske zgodovine. Za uprizoritev se vrše intenzivno predpriprave in po skrivnji soščet, bo delo v vsekem pogledu izvrstno uspelo. Zasedbo in druge predstavljajo tuje v naši sredini, ki so vse značilne za jugoslovenske drame. Težko je se daži za naše mlade sportnike, ki morajo vadiči tam, kjer je prejšnji dan magelo živine. Vsačko, tudi najpedantnejše čiščenje, ne zadosta. Sejmijoči iz Loke in dajejo le naši sportni mladini, zdravo in dobre bo to zanj in za naprednoveče letoviško Novo mesto!

Pribordanje leta bo treba pravčasno in prav resno misliti na moderno preuredjitev kopalische. Kaj vse so v tem pogledu zmogle manjše mestne občine kot Kamnik, Laško, Ljutomer in druge. In nikjer niso водne prilike neugodnejše kot baš v Novem mestu. Sredi široke in potosi tokče Krke naraven otok. Nekdaj je bil urejen, na vsekm kon-

Živahnna posezona na Bledu

V posezoni se gostje kratečasijo z raznimi družabnimi prireditvami

Bled, sredji septembra. Višek sezona na Bledu je bil nedvomno koncert zagrebskega opernega tenora Marija Simenca, ki se vršil v novi kazini v soboto 30. julija. Deviza prireditve je bila »Noc v Pekingu«. V načrtu polni dvoran je pel Simenc, ki je dobesedno reši ljubljenc Bleda, poleg opernih arij in jugoslovenskih koncertnih pesmi svetovnznani Slager »Dein ist mein ganzes Herz« iz Leharjeve »Die Ziegelfabrik«. V začetku avgusta se je vršil dejanec beogradskega Tenis-kluba. Vsesko dovolne je bilo v grajskem kopalische kako zanimivo tekmovanje, ki je vzbujalo pri množici redovnih gostov veliko zabavo. V kopalische so izbirali lepotico z najlepšo nogo, dalje najlepšo pižamo itd. Nad vse zanimiva je bila volitev najbolj črne dame in najbolj žagorelega gospoda.

Vsač večer se je vršilo tudi v kavarni Kazini tako tekmovanje. Dame so tekmovali, katera bo imela najlepšo in najlepšo plesno toaleto. Tu je zmagala Zagrebčanka, ga. Bosa Ružička. Ta gospa je imela tudi najlepšo pižamo. Vršil se je plesni turnir in volitev valčkovske kraljice. Že zanimiva je bila volitev najinteresnejše dame. Izbrali so Madžarko go. Rose v Helveziju iz Budimpešte. V soboto 6. avgusta so voili Bledu. Kljub veliki konkurenči je dosegla največ glasov Beogradčanka Beca Rihmikarjeva. Naslednji večer so bile razdeljene med vse zmagovalke na temškem turnirju in med izbrane prireditvami v kopalische in v kavarni nagradne. V teh dneh je bilo v kavarni redno nad 1500 gostov.

Tako ugodnega vremena na Bledu že izlepa niso imeli. Kar neopaženo je prešla

sezona v posezono, ki je letos izredno dobra. V Parkhotelu so še sedaj vse sobe zasedene. Zdaj sta tu dve nemški potovovalni družbi: A. B. R. z Bavarskega in Bangemann iz Hannovera. Prikazujejo tudi družbo iz Koburga, ki so štele nad 120 članov. V Kazini so še sedaj vsak veter načrtniške prireditve z zelo zanimivimi družabnimi igrami. Goste zabavajo: boj za poslednjega gospoda ali dano, pesni sklepnički, plec s zapreko, s stoli, s skakalnami, klubčki s jajci, pobiranje krompirja, dirka konjčkov, bitka z balonki in s serpentinami itd. Zmagovalci pri teh igrah dobiti vredno primerne nagrade. Preteklo soboto zvečer se je vršil cvetlični veter z volitivo cvetlične kraljice, ko so bili vsi gosti prijetno presezeni. Vsi brez izjemne se postavijo v sprevid in gredo iz kavarni v restavracijo, kjer jih pričakujejo natakarji in izroči vsakemu gostu čašo bowle. S čašami v rokah odidejo v kavarno, napravijo krog, v čigar sredino se pripelje cvetlična kraljica v spremstvu dvornih dam. Po kratkem nagovoru izpraznijo vsi gostje čaše na zdravje cvetlični kraljici... Hm, da, eni rajojo v večerijo, drugi pa komaj še bore za košček vsakdanjega kruha. Prečuden je ta

Vse te prireditve je vodil in aranžiral Blečjan g. Milan Debelak. So gostje, ki jim mirna posezona mnogo bolj prija, kakor hrupna sezona. Razen tega pa so ce ne znatno nižje kot v juliju in avgustu. Vsebo se bili letos cene zelo ugodne. To v pa skrajno požrtvovalna podjetnost blejskih hoteljev je bilo tudi vzrok, da je bil letos Bled tako dobro zaseden.

Vse te prireditve je vodil in aranžiral Blečjan g. Milan Debelak. So gostje, ki jim mirna posezona mnogo bolj prija, kakor hrupna sezona. Razen tega pa so ce ne znatno nižje kot v juliju in avgustu. Vsebo se bili letos cene zelo ugodne. To v pa skrajno požrtvovalna podjetnost blejskih hoteljev je bilo tudi vzrok, da je bil letos Bled tako dobro zaseden.

— Smučarji ... pozor! SK Ilirija priredil 9. oktobra medkulski cross - country, circa 10 km, za vse verificirane člane JZSS za prehodno dario, kip, ki ga budi St. Germovšek od SK Maratona iz Maribora. — Druga dva prejmetna. Hrana dvojna. Start ob 9. dopoldne na temis prostoru pod Cerknivom gradom, kjer je tudi tudi v grobarju. Pozivamo vse smučarje, da pridno trenirajo za teko tekmovanje in se že sedaj pripravijo pri g. A. Mahkovem, kavarni Avstriji z 2 : 1. Jugoslavijo sta zastopala Zagrebčana Schäffer in Kukuljčić, Avstrija Arten in Matejka. — V soboto ali nedeljo se bo v Zagrebu vršila međimestna tekma Budimpešta. Zagreb pa je vredno razsvetljavi.

— Smučarji ... pozor! SK Ilirija priredil 9. oktobra medkulski cross - country, circa 10 km, za vse verificirane člane JZSS za prehodno dario, kip, ki ga budi St. Germovšek od SK Maratona iz Mar

Dnevne vesti

— Zakon o gasilcih. Minister za finančne vijeće je izjavil, da pride v kratek pred Narodno skupščino zakon o ureditvi gasilske službe. Gasilski zakon bo slonel na načelih moderne gasilstva in glavnega njegova svrha bo omogočiti nemoteni razvoj gasilskih društav v naši državi in preskrbiti jim dežurna sredstva na ta način, da bodo moreale vse občine pobirati gasilski davek. Ta denar se bo smeli porabiti samo v gasilske svrhe. Vsakem mestu, ki šteje nad 20.000 prebivalcev, bo moral imeti stalno gasilsko čelo, in sicer tako, da bo eden od 2000 prebivalcev en gasilec. Zakon bo imel tudi določbo o zavarovanju gasilcev.

— Nov tehnik. V soboto 10. t. m. je izdelal v Ljubljani prva številka »Pohoda«, ki bo izhajala vsako soboto. Odgovorni urednik je g. Miroslav Matičić. List se tiskata v Učiteljski tiskarni. Letnina naročimo znaša 40 Din. Prva številka priča na prvi strani pod naslovom »Kdo smo?« programatičen članek, ki je v njem med drugim rečeno: »Kondično smo mi vsi tisti, ki smo bili v lastni državi zapostavljeni in tudi preganjani zavoljo svojega brezkompromisnega jugoslovenskega misijenja. Mi smo tisti, ki smo moralni gledati, kako ogromni koristilovci zapravljajo naše narodno premoženje, kako izsesujejo našega kmeta in delavca, kako poganjajo v zrak naše denarne zavode, da polinjo sebi svoje nejasnosti žrela. Mi smo tisti, ki smo se združili v enem samem načelu: Ali naj bo Jugoslavija ena edinstvena in nedeljnja država, ali pa je sploh ne bo, ker bo izgubljen v krvki.«

— Tujski promet v Crikvenici. V Crikvenici je bilo v avgustu 3716 gostov, od teh 1644 naših državljanov. Zdaj je v Crikvenici okrog 500 gostov. V primeri z lastnim letom je bilo letos v avgustu okrog 120 gostov več.

— Kongres ortopedov v Zagrebu. Jugoslovensko in češkoslovaško ortopedsko društvo priredita v Zagrebu kongres ortopedov, ki se prične 3. oktobra in bo trajalo dva dnia.

— Pire premagal Trifunović. Druga partija med šahovskima mojstroma Vasjo Pirčem in Trifunovičem v Splitu je bila zelo napeta, trajala je nad pet ur in zmagal je Pire. Včeraj sta igrala mojstra trejto partijo. Igrala bosta 6 partij.

— Tujski promet v Splitu. V avgustu je bilo v Splitu 1340 inozemskih gostov in 1956 naših državljanov. Od 1. januarja do 1. septembra je bilo v Splitu 15.024 gostov, od teh 11.640 naših državljanov in 3384 inozemcev.

— Lunin mrk. Drevi nastane delni lunin mrk, ki se bo videl tudi v naših krajinah. Če bo jasno, Mrk se prične ob 19. in konča ob 1. pon. Zakriti bo skoraj vsa luna.

— Razpisani mosti. Pripravljalni okrožni odbor v Ljubljani razpisuje ločeno tem potom mesti tajnika in blagajnikom okrožnega odbora. Kompetenti, predvsem taki, ki so verzirani v obrtnopravnih vprašanjih ali so že služili pri sljénih korporacijah, naj posljejo svoje prošnje s curriculum vlatne do 1. oktobra na naslov predsednika Pripravljalnega okrožnega odbora g. Filipa Pristoua, Ljubljana, Resiljeva cesta 4.

— Dobave. Direktorja državnega rudnika Velenje sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave 120 m ploščatega zelze, 500 komadov vijakov, 400 kg žičnikov, 40 m zelze, 10 plošč črne zelzne pločevine in 1 kroguljnjega ležišča. Oglaš in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.

Pride! Jutri! Pride!

— Zakon o gasilcih. Minister za finančne vijeće je izjavil, da pride v kratek pred Narodno skupščino zakon o ureditvi gasilske službe. Gasilski zakon bo slonel na načelih moderne gasilstva in glavnega njegova svrha bo omogočiti nemoteni razvoj gasilskih društav v naši državi in preskrbiti jim dežurna sredstva na ta način, da bodo moreale vse občine pobirati gasilski davek. Ta denar se bo smeli porabiti samo v gasilske svrhe. Vsakem mestu, ki šteje nad 20.000 prebivalcev, bo moral imeti stalno gasilsko čelo, in sicer tako, da bo eden od 2000 prebivalcev en gasilec. Zakon bo imel tudi določbo o zavarovanju gasilcev.

— Bluze, damske perilo, torbice, rokavice in nogavice ima v krasni izbiri tvrdka MILOŠ KARNICNIK, Stari trg 8.

— Pri zaprtju, motenju prebave, goričci, navalu krvi, glavobolu, splošnem slabopočutju vzemni na teče kozarcem naravne »Franz - Josefovec - gradičica. Po izkušnjah na klinikah za notranje bolezni je »Franz - Josef-voda zelo dobrojedno odvajalno sredstvo. »Franz - Josef - gradičica se dobiva v lekarstvu, drogeriji in specijalskih trgovinah.

NZ Ljubljane

— NJ Nova hiša v novi ulici. V Volaričevi ulici, ki teče s Tržaške ceste vzporedno s Hajdrihovo (Langusovo ulico) proti vzhodu, ni še ceste, ne hodnika, ampak nadzadna poljska pot, ob kateri je zadnji čas zrasla enonačelastna vila Rastav. V ponejdejki so bili na poslopju zaposleni krovci in kleparji. Pribrodne dan bodo zidarji omestavali stene. Temeljno zidovje je iz klesanega kamna. Stanovanja bodo v visokem pritličju, v prvem nadstropju in pod streho z oknom na vzhodno stran. Zidanje vodi stavbno podjetje Furlan & Knaver.

— NJ Plinsko omrežje se stalno širi. Zdaj polačajo plinske cevi v Glinški ulici. V tej in naslednjih ulicah je zraslo v zadnjih dveh letih noka modernih hiš in vil. Nih stanovalec imajo kopalinice, kjer je za segrevanje vode načipravljene plim. Sicer se pa plin tudi po kuhihajih vedno bolj uveljavlja.

— NJ V Gradišču urejajo hodnik ob Luckmannovi hiši in tlakujijo z drobnimi granitnimi kockami cestišče. V soboto in ponejdej je parni valjar izvrzaval in utrdil tla, na kar so pričeli s tlakovanjem. Hodnik bodo asfaltirali in so robniki že položeni. Tako bo Gradišče z lepo Luckmannovo hišo, z urejanim cestiščem in modernim asfaltnim hodnikom znatno pridobito na svoji mičnosti.

— NJ Plastičen okras nebottičnika. Včeraj popoldne so potegnili na nebottičnik 5 metrov visoko bronasto figuro, ki jo je izdelal naš kipar Dolinar, v bronu jo je pa vila znana zagrebška livarna Oblak. Kip stoji ob stiku nebottičnika s palaco Ljubljanske kreditne banke v njem višini, tako da je višinska razlika med nebottičnikom in palaco še bolj poudarjena.

— NJ Sedna razstava na velesejnu. Tudi letos bomo imeli na velesejnu običajno sadno razstavo, tako da se bodo Ljubljanci lahko založili z dobrim sadjem, zlasti s pozimnimi jabolki, ki se drže že zimo. Termi razstave še ni določen. Najbrž se bo vršila v drugi polovici oktobra, ko bodo zrela tudi že pozna jabolka.

Nas stric že pravijo tri dni:
»V Ilan pa zdej se fajn živi!« —
Let dvajset ni že bil tam več,
kjer mu najbolj je »Daj-Dam« všeč.

— NJ Mestna zastavljalnica bo imela redni dražzi februarja zastavljeni predmetov, in sicer za dragocenosti 6. za efekte po 12. oktobra t. 1. od 15. ure dalje. Dne 10. septembra ob 15. uri pa se bo vršila dražba prostovoljno na dražbo danih predmetov (perilo, oblike in drugo).

— NJ K razstavi pohištva na velesejnu. Včeraj smo omenili da je bila letos na velesejnu razstavljena tudi krasna pozlačena garnitura, ki je pa ni razstavil tapetnik in dekorator g. K. Sitar, temveč ljubljanski pozlatar in rezbar g. Anton Kos. G. Sitar je garniturje.

— NJ Današnji živilski trg. Ob srednji živilski trgu ni tako bogato založen kakor ob sobotah, kljub temu pa tudi danes na trgu ni primanjkovala blaga. Nasprotno, vsega je bilo v izobilu, največ pa sadja, s katerim mislimo letos Ljubljano prepraviti in menda založiti za večne čase. Iz Vojvodine, Bele Krajevine in zeleni Stajerske so pripeljali zoper cele grame grozdja in razumljivo je, da je takšna množina učinkovala tudi na cene. Davi so ga ponujali po 2 Din kg, povprečna cena je pa bila 4 Din, kvalitetno sremško tudi po 7 Din. Kupčija z grozdjem pa ni bila bogova kaj pride in so bile ob 10. še nekatere košare zvrhane. Več je bilo povpraševanja po jabolkih, ki so pač bolj nujna potreba kazor grozdje. Cena jih je bila od 2 do 4 Din za kilogram, povprveno blago po 8 Din kg. Isto je s hruškami. Bosanskih češčip je bilo zelo malo, prodajali so jih po 3, več je bilo domaćih, ki so šle po 2 Din kg. Doboz domaćih breskav je vedno večji, cena se giblje med 6 do 8 Din kg. Sezona jabolka je končana, malin ni več, borovnic tudi ne, edino brusnice se še dobre. Prodajali so jih po 3 Din kg. Melone so prodajali po 1 Din kg, pa se Ljubljanci ne pohujajo. Nekaj kmetija je prinesla tudi košaro jurčkov in jih ponujala po 10 Din kg. Tudi na zelenjanskih trgu je bilo vsega zadost, cene skoraj običajne: krompir 1, okrov 0.75-1, glava zelja 0.75-1, glavice salate 1 Din, kilogram paradizičnikov 2 Din, kislega zelja 3 Din, merica spinače 1 Din, kg fižola v strožju 2 do 3 Din, oluščenega 3 Din, kumarice za vlaganje 7 do 10 komadov za 1 Din itd. Izredno skromen je bil pa davi jajčni trg, prinesli so pa tudi male piščancev. Tem je cena že stabilna, saj jih vse leto prodajajo od 30 do 35 Din par, jajca so pa prodajali davi par 1.75 do 2 Din. Kupčija je bila razmeroma precej živahnja.

— Smrtna nesreča. V Zagrebu se je pripetila v ponedeljek zvečer težka nesreča. Pleskar Jakob Gobec je pleskal v neki hiši hodnik in je tako nesrečno padel z visoke lestve, da je kmalu po prevozu v bolnico umrl.

— Foto-sport zadovolji vsakogar s kamero, kupljeno pri Fr. P. Zajec, optik. Ljubljana. Stari trg 9. Cenik: brezplačno.

— Zagometna usoda veleškega trgovca. Pred dobrima dveema mesecema je odšel s Sušaka na Reko trgovec Todor Kopandović, doma iz Veneza. Na Reki se je seznanil z neko dano in drugi dan se je zaselil v bolnič, ne da bi vedel, kaj se je z njim zgodilo. Najbrž je bil omamljen, ni pa znano, kdo ga je omamil. Omamljenega in pretepenega so prepeljali v bolnico, ki je že 20 dñi zapustil in romal na

mi več torek in petek od 18. do 20. — Uprava.

— NJ CHRISTOFOV UČNI ZAVOD, znana najstarejša in najbolje objekovana privatna šola v Ljubljani, vpišejo še v es september več dan v lastni novi VIII. Domobraneca cesta 5. — Vplinjava 20 Din. Solinini mesečno 120 Din, revni popust. — Šolsko leto prične nepreklicno 1. oktobra. Zavod preskrbuje službe. Dnevni in večerni tečaji.

4500

Najidejnejša pot za razbremenitev posestev in za zidavo lastnega doma potom

„Stavbne hranilnice in posojilnice“, LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 15.

Iz Kranja

— 30 let službovanja. Jutri bo praznovan otočniški narodnik-vodnik g. Ivan Vornik 30letnico službovanja. Že nad 10 let je v Kranju, kjer je splošno zelo priljubljen. V vseh 30 letih je služboval samo na šestih crožniških postajah. V priznanje za zvestvo službovanje državi in kraju je bil mnogokrat odlikovan. Certifikat.

— Lepa teresa. Sreski posvetni referent g. Vilibald Rus je zgradil nad svojo in sošedno hišo zelo lepo teraso. Zelo lep je pogled na to teraso zlasti za tuje, ki pridejo na rožnivščinski klanec v postajo. — Zanimanje za tombolo. V vseh goštinstvih in trgovinah prodajajo tablice za tombolo, ki se bo vršila v nedeljo ob 15. Do sobote zvečer stane vsaka tablica samo 4 Din, v nedeljo pa je po 1 Din dražja. Tista hitite z nakupom, če hočete zadeti 10.000 Din v gotovini ali pa morda moderno spalnico in sodobno kuhišnjo.

— Smrtna kosa. Včeraj popoldne je bil pogreb Oskarja Rebolja, narodnika letalskega polka, ki je umrl v 25. letu starosti. Pogreba se so udeležili zastopniki društev ter predstavniki oblasti. Pokojni Oskar je bil v Kranju že prijubljen. Vse mesto ga je pozhalo, saj je bil vedno vesel in znal tudi marsikoga drugoga spraviti v dobro voljo s petjem in godbo. Naj v miru počiva. — Danes dopoldne so pokopali v Smarntem posnetniku Josipa Sušnika z Gorenje Save, ki je bil dolgo vrste let član kranjskega občinskega odbora.

— Smrtna zastavljalnica. Včeraj popoldne so potegnili na zastavljalnico, ki je načelna dražza februarja zastavljenih predmetov, in sicer za dragocenosti 6. za efekte po 12. oktobra t. 1. od 15. ure dalje. Dne 10. septembra ob 15. uri pa se bo vršila dražba prostovoljno na dražbo danih predmetov (perilo, oblike in drugo).

— V ročini ponehujte, pojenujte tudi kopanje v Krku, še kar za slovo po se hočejo nekateri potolki v plitvih, kamor brezkrivo skečajo tudi na glavo, če ni drugač. Tako se je pred dnevi mčnočno potolkel po glavi dijak Colarič Stanko.

— Poceni meso. V St. Jerneju pod Gorjanci prodajajo govedino po 4—5 Din kg. Vsa vas in vsa okolica živi skoro le od mesa. Vino se dobri pa še ceneje. Razmeroma najdražji je še kruh.

— Šmarino in vino drugih samorodnih trt prodajata je najstrožje prepovedano. Po naših vinogradih se je žal razpalo toliko tege, trta in njegovih strupenj, kot je največkrat krv pretepot, ubojev in sličnega. Vinogradniki, ki imajo samorodnice, nai ob trgovati to grozdje potrgajo ločeno zase in ga ne mešajo med vino žahnih trt, ker se tudi také mešanica smatra za vino samorodnic. Tako vino se sme porabljati samo za dom. Pa se sme tudi še prodajati do konca junija 1933. Toda le za predelavo v destilat in druge industrijske svrhe, v nobenem primeru pa ne za točenje po gostilnah in ostalih vinotičih. Brezuspečna bo vsaka prošnja za vinotoč pod vejo, kdo bi hotel prodajati le senco samorodnega vina. Nadzorstvo nad vinskih prometom bo strogo in kaznivo hude, zato vinogradniki pozor!

— K izviru Krke popelje znana Gregorjevska drogerija iz Ljubljane svoje foto-tečajnike. Priključijo se jim tudi novoletni fotografi. Izlet se bo vršil ob lepem vremenu v nedeljo 2. oktobra, sicer pa teden dni kasneje. Izletniki iz Novega mesta bodo videli vso dolino gorenje Krke do njenega izvira, bogato Sotesko, ekološki merski Dvor, mnogočni Žužemberk, elektrarno v Zagradcu, slikovito vas Krko in čudovite izvirke tajanstvene naše Krke. Pravljeno je bilo za kvar uglel samo sebi, nego vsem. V Tiskovni zadrugri imajo knjigo o lepem vedenju...

— Prijatelji narave, če se hočete nadziviti pričajte na živilski trgu v Ljubljani.

— Teniška tekma med SK Elanom in SK Kamnikom v Kamniku je v nedeljo izpadla enako kot zadnjec med obema kluboma v Novem mestu, namreč 4 : 3. Eno prihodnjih nedelj prične teniška tekma.

— Na cesti

— Ali poznas tega gospoda?

— Seveda, to je najhognatejši mož v našem mestu.

— Zares? Jaz sem ga pa videl lani, ko ni imel na sebi niti srajce.

— Kie si ga pa vide?

— V kopališču.

— Hči po materi.

— Žena: Čas je že, da se naša hči omomi.

— Mož: Počakati morava vendar, da pride kdo, ki ji bo všeč.

— Žena: Kako to? Mar sem jaz tako dolgo čakala?

— Pri kiparki.

— Najlepši del moškega telesa so noge

Z-Documocilice:

50

Prokletstvo ljubezni

Roman.

Z velikim trudom je pa le spravil iz sebe dve besedi, ki ju je venomer ponavjal s hroščnim glasom:

— Zena! Dete!... Zena! Dete!

Ramon je v nepopisni grozi opazoval umirajočega in nehote ponavljal za njim:

— Zena! Dete!

Tako je minila noč. Nerwille je izdihnil zjutraj in njegov zadnji zdihlaj je prisl prijatelja, naj se zavzame za vdovo in siroto.

Ramon je poskrbel za pogreb, izročil je trgovske zadeve podjetja zanesljivim rokam, potem se je pa vrnil na parnik in odpeljal v Francijo. In med vožnjo se mu je često izvil iz prs zatankel klic:

— Zena! Dete!

Drugi del

I.

Hazardiranje banditov

Sejem na Montmartru je bil na višku. Slimak se je bil utaboril s svojim šotorom sredi sejmskega vrvenja. Z Zefyrinom sta sedela za mizo in zaupno kramljala; Panoufla ni bilo doma.

— Da, dragi Slimak, priznam, da si bistromneši od mene. Toda jaz sem ženska in sam veš, da zavaha ženski nos stvari, ki se moškim o njih niti ne sanja. Bos videl, da bova imela zaradi Panoufla še stnosti.

— Beži no!... To praviš zato, ker si ljubosumna.

— Jaz pa ljubosumna! — je vzkliknila Zefyrina... jaz ljubosumna na Panoufla... Zakaj neki?

— Kaj vem.

— Nisem ljubosumna, pač me pa jezi, da pase ta fant pri nas lenobo, od kar smo prispevali v Pariz. Ves čas bega za deklinami in drži križem roke, čes, da je zasluzil nekaj denarja v Moisdonu.

— Ne govori o tem, — je zagodril Slimak.

— Da, in pod to pretvezo naju kar nekam zaničuje, — je nadaljevala Zefyrina. — Panoufle je nehvaležen. In pa častihlepen je, da nas bog varui. Na vsak način bi se rad proslavil...

Zefyrina Panoufli ni delala krivice. Po prihodu v Pariz je res živel brez skrbnega življenja čednega fanta, ki se dekleta kar pulijo zanj. Znan je bil pod imenom »lepi ameriški magnetizer«. Večeri, ko je zastopal Slimaka in sam uspaval Zefyrino, so primašali bogate dohode. Dame iz vsega okraja so prihajale k vedeževalki, kamor jih je vlekli Panouflov sloves.

Milček se je še dobro spominjal grozne noči, ko je ves prestrašen zaslišal zadnji krik Panouflove žrtve. Spominjal se je, kako je Zefyrina naslednjega dne sežigala okrvavljeni petrilo. Zaman so si prizadevali pregnati mu iz spomina ta grozni prizor.

— Saj je ves zmelen, — je zatrjeval Slimak, kadar je nanesel pogovor na dogodek v Moisdonu. — Ta vražji deček ve in se dobro spomina...

— Kaj pa ne? — je vprašal Panouf.

— Kaj se je zgodilo v Moisdonu z županom?

— Tepec neumni! Ničesar ne ve ta paglavec!... Ničesar ni videl; ne ve miti, kako se je imenoval kraj. Sicer pa, če bi postal nevaren, ga vtakneš v Roquette.

— V Roquette!

— Da, iz očetovske ljubezni. Mariniš njegov oče? Nikar se ne boj, fantič je že davno pozabil na svoja otroška leta in je trdno prepričan, da si ti njegov oče.

Slimak in Zefyrina sta se po teh besedah sicer nekoliko pomirila, vendar sta pa sklenila ravnati z dečkom lepo. Toda Milček se je začel naenkrat upirati lopovščinam, ki sta mu jih diktirala. V tem se je začela oglašati nežna, plemenita duša in prav nič se ni bal javno pokazati svojega zamrtevanja in odpora.

A v takih primerih je bruhnila nadan vsa jeza in zloba njegovih tlačitev. Pozabljala sta na vso opreznost in se kruto maščevala za svoj strah.

Najbolj ju je jezilo, če se je Milček zavzemal za Claudinetom.

Ubogi deček je od dne do dne bolj hiral, čeprav mu je Milček tako dobro stregel.

Slimak se je že veselil, da bo kmalu podedoval po Claudinetu. Da bi ubogi deček čim prej umrl, mu ni dajal nobenih zdravil.

— Skoda denarja, — je zatrjeval Zefyrina, — tu se ne da nič pomagati. Pač je pa Milček storil vse, da bi prijatelju vsaj olajšal težko življenje in bolezni.

— Kako skrbiš zame in kako rad te imam, — je pravil Claudinet. — Samo tebi se moram zahvaliti, da sem še živ.

Nekega jutra, ko je tavjal Milček garog kolibe, mu je pomigal neznan voznik in ga prosil, naj mu pomaga izprazniti voz. Deček mu je rad pomagal in dobil je dva franka.

— To mi bo zelo dobrodošlo, — je pomis�il. — Claudinetova steklenica je prazna; za ta denar mu lahko kupim še mnogo ribje olja.

Rečeno — storjeno. Ta čas, ko so pripravljali v lekarni zdravilo, je pa Milček opazoval starega, črno oblečnega sorodnika, ki je govoril z lekarjem.

Tega otroka ni bilo mogoče lečiti doma pri starših, — je pravil gospod lekarnarju. — Zato sem ga nemudoma poslal v bolnico, čeprav je njegova mati ugovarjala, ker ga je hotela obdržati doma. Toda doma bi bil kmalu umrl, a v bolnici bo gotovo okreval. In to ne bo nič stalno, docim bi doma...

Kaj, ta gospod je imel pravico poslati otroke v bolnico! In povrhu še brezplačno! Torej bi mogel spraviti v bolnico tudi Claudinet.

Deček je zbral ves svoj pogum in stopil k neznanemu gospodu, rekoč:

— Oprostite, gospod, slišal sem, da pošiljate otroke v bolnico. Poznam dečka, ki je težko bolan. Priatelja sva. Ime mu je Claudet. Zanj sem prišel kupiti ribje olje. Zelo priden in pošten je. In kašča, ubožec. Plakali bi kakor jaz, če bi ga slišali kašljati.

Zdravnik se je ozril na dečka, ki se mu je tresel glas od grijenosti.

— Kaj pa ne? — je vprašal Panouf.

— Kaj se je zgodilo v Moisdonu z županom?

— Tepec neumni! Ničesar ne ve ta paglavec!... Ničesar ni videl; ne ve miti, kako se je imenoval kraj. Sicer pa, če bi postal nevaren, ga vtakneš v Roquette.

— V Roquette!

— Da, iz očetovske ljubezni. Mariniš njegov oče? Nikar se ne boj, fantič je že davno pozabil na svoja otroška leta in je trdno prepričan, da si ti njegov oče.

Slimak in Zefyrina sta se po teh besedah sicer nekoliko pomirila, vendar sta pa sklenila ravnati z dečkom lepo. Toda Milček se je začel naenkrat upirati lopovščinam, ki sta mu jih diktirala. V tem se je začela oglašati nežna, plemenita duša in prav nič se ni bal javno pokazati svojega zamrtevanja in odpora.

A v takih primerih je bruhnila nadan vsa jeza in zloba njegovih tlačitev. Pozabljala sta na vso opreznost in se kruto maščevala za svoj strah.

Najbolj ju je jezilo, če se je Milček zavzemal za Claudinetom.

Ubogi deček je od dne do dne bolj hiral, čeprav mu je Milček tako dobro stregel.

Slimak se je že veselil, da bo kmalu podedoval po Claudinetu. Da bi ubogi deček čim prej umrl, mu ni dajal nobenih zdravil.

— Skoda denarja, — je zatrjeval Zefyrina, — tu se ne da nič pomagati. Pač je pa Milček storil vse, da bi prijatelju vsaj olajšal težko življenje in bolezni.

— Kako skrbiš zame in kako rad te imam, — je pravil Claudinet. — Samo tebi se moram zahvaliti, da sem še živ.

Nekega jutra, ko je tavjal Milček garog kolibe, mu je pomigal neznan voznik in ga prosil, naj mu pomaga izprazniti voz. Deček mu je rad pomagal in dobil je dva franka.

— To mi bo zelo dobrodošlo, — je pomis�il. — Claudinetova steklenica je prazna; za ta denar mu lahko kupim še mnogo ribje olja.

Rečeno — storjeno. Ta čas, ko so pripravljali v lekarni zdravilo, je pa Milček opazoval starega, črno oblečnega sorodnika, ki je govoril z lekarjem.

Tega otroka ni bilo mogoče lečiti doma pri starših, — je pravil gospod lekarnarju. — Zato sem ga nemudoma poslal v bolnico, čeprav je njegova mati ugovarjala, ker ga je hotela obdržati doma. Toda doma bi bil kmalu umrl, a v bolnici bo gotovo okreval. In to ne bo nič stalno, docim bi doma...

Kaj, ta gospod je imel pravico poslati otroke v bolnico! In povrhu še brezplačno! Torej bi mogel spraviti v bolnico tudi Claudinet.

Deček je zbral ves svoj pogum in stopil k neznanemu gospodu, rekoč:

— Oprostite, gospod, slišal sem, da pošiljate otroke v bolnico. Poznam dečka, ki je težko bolan. Priatelja sva. Ime mu je Claudet. Zanj sem prišel kupiti ribje olje. Zelo priden in pošten je. In kašča, ubožec. Plakali bi kakor jaz, če bi ga slišali kašljati.

Zdravnik se je ozril na dečka, ki se mu je tresel glas od grijenosti.

— Zakaj pa starši tvojega prijatelja ne prosijo, da bi ga sprejeli v bolnico?

— Saj ne vedo, da so na svetu takih hiš. Pravijo, da Claudinetu ni več pomoči, jaz mu pa skrivaj kupujem ribje olje, ker je baje proti takih bolzni.

— Ah!... Kdo pa so njegovi starši?

— Paparji je ime Slimak, mama pa Zefyrina. Mama je vedeževalka... Naša koliba stoji tu blizu na bulvarju.

Zdravnik se je pri teh imenih nekam čudno nasmehl.

— Kako je pa tebi ime? — je vprašal dečka.

— Milček, gospod.

— Kaj Claudinet ni tvoj brat?

— Ne, on je sirota. vzgojil ga je stric, ki je moj papa.

Zdravnik je pogledal na uro.

— Imam še dovoli časa.

In obrnil k Milčku je dejal:

— Odvedi me tja, dečko. Prepričam se, če je bolezni tvojega prijatelja težka, in svetoval bom stricu, kaj storiti, da ga spravi v bolnico.

— O, hvala, gospod, — je odgovoril deček in solze hvaležnosti, pa tudi radošči so se mu zaleskale v očeh.

Kar mu je šinila v glavo nova misel.

— Ne vem, gospod, kako bi vam to povedal, — je zajecjal v zadregi,

— toda če vam je vseeno, bi vas prosil, da stopite tja brez mene.

— Zakaj pa?

— Ker se bojam, da papa ne bo zadowljen z menoi, da skribim za Claudinetovo zdravljenje. Če le zve, da mu nosim zdravila, me neusmiljeno pretepe.

— Oho, — je zamrrial zdravnik,

— torej še en nagib, da grem pogledat tega dečka.

Zdravnik se je počutil baš tistega dne zelo slab. Žalostno je sedel na svoji trdi postelji in molče poslušal očitke, ki sta jih sipala nani Slimak in Zefyrina. Zakoncema je šlo zadnje časno slabo. Panoufla že tri dni ni bilo na spregled in za vse naj bi bil odgovoren ubogu Claudinet.

— Da bi vsaj že izdihnil! — je govorila Zefyrina; — to bi bilo še najpametnejše, bi vsaj ne bil v nadlego svojim sorodnikom.

Claudinet je globoko dihal in molčal.

Milčkov prihod je obrnil jezo obeh izmed Zefyrina na drugo stran.

— A, ti si! — je zakidal Slimak.

— Od kod pa prihajaš?

— Jaz? Nisem vedel kaj početi, pa sem šel malo na bulvar.

— Nisi vedel kaj početi! — je ponovila Zefyrina in prisoliла ubogemu dečku krepko zaušnico.

— Stopim h krčmarici na vogalu ulice vpravšč, če je kaj videla Panoufla, — je dejal Slimak.

— Dobro, samo da mi predolgo ne izostaneš... Vstani, le umer na noge, lenoba lena! — je zakričila na Claudinetom.

— Vstani in prinesi mi vode... čebula se mi bo prismodila. A ti, Milček... No, kaj še nisi odšel? — je vprašala obrnjena k Slimaku.

Slimak je stal na pragu komedijantskega voza in zrl presenečeno na cesto, po kateri so prihajali trije moži.

— Poglej, Zefyrina, poglej, kdo prihaja! — je vklapljal prestrašeno.

— Zakaj pa starši tvojega prijatelja ne prosijo, da bi ga sprejeli v bolnico?

— Saj ne vedo, da so na svetu takih hiš. Pravijo, da Claudinetu ni več pomoči, jaz mu pa skrivaj kupujem ribje olje, ker je baje proti takim bolzni.

— Ah!... Kdo pa so njegovi starši?

— Paparji je ime Slimak, mama pa Zefyrina. Mama je vedeževalka...

Zdravnik se je pri teh imenih nekam čudno nasmehl.

— Kako je pa tebi ime? — je vprašal dečka.

—